

هیئت معارف جنگ
شهید سپهبد علی صیّاد شیرازی

قرارگاه فجر در عملیات فتح المبین جلد دوم (طرح‌ها و دستورات)

سرتیپ ۲ ستاد روح الله سروری - سرتیپ ۲ ستاد ابوالقاسم جاودانی

چاپ اول

هیئت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیّاد شیرازی

تهران، تابستان ۱۳۸۴

سروری، روح الله، ۱۳۲۲ -
عملیات فتح المبین (قرارگاه فجر) / روح الله سروری، ابوالقاسم جاودانی؛ [با پشتیبانی] هیأت معارف جنگ شهید سپهبد علی
صیاد شیرازی. - تهران: ایران سبز ۱۳۸۴
ج ۲: مصور (بخشی رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، نمونه.

ISBN: ۹۶۴_۷۶۰۷_۸_ (دوره)
ISBN: ۹۶۴_۷۶۰۷_۱۵_۶ (ج ۱)
ISBN: ۹۶۴_۷۶۰۷_۱۶_۴ (ج ۲)

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
ص. ع. لاتینی شده: Rohollah Sorory, Abol Ghasem Javedani. Fath - ol - mobin (Garargahe fajr)

نمایه.

مندرجات: ج ۱. شرح عملیات همراه با اسناد و مدارک، ج ۲. طرحها و دستورات.
۱. جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - عملیات فتح المبین. ۲. جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - نبردها. ۳. جنگ
ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - اسناد و مدارک. ۴. جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - خاطرات. الف. جاودانی، ابوالقاسم، ۱۳۲۰ -
ب. ایران. ارتش. هیأت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی. ج. عنوان.

۹۵۵ / ۰۸۴۳

DSR ۱۶۰۷ / ۴

۱۳۸۴

۸۴ - ۲۶۴۲ م

کتابخانه ملی ایران

نوبت چاپ: اول

گردآوری: سرتیپ ۲ ستاد روح الله سروری - سرتیپ ۲ ستاد ابوالقاسم جاودانی

تایپ و صفحه آرایی: احسان مزدستان

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه ارتش جمهوری اسلامی ایران

تیراژ: ۵۰۰

ناشر: انتشارات ایران سبز - صندوق پستی ۳۶۹۷ - ۱۶۷۶۵

شابک (دوره) ۹۶۴ - ۷۶۰۷ - ۱۴ - ۸

ج ۲ ۹۶۴ - ۷۶۰۷ - ۱۶ - ۴

مرکز پخش: صندوق پستی ۱۷۱ - ۱۹۵۶۵ تلفن: ۲۴۵۱۳۴۴ نمابر: ۲۴۴۰۹۲۶

کلیه حقوق اعم از چاپ، تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و ... متعلق به «هیأت معارف جنگ شهید
سپهبد علی صیاد شیرازی» است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

سازمان علمی هیأت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی

برای کتاب «قرارگاه فجر در عملیات فتح المبین (طرحها و دستورات)»

۱- بنیانگذار هیأت :

شهید سپهبد علی صیاد شیرازی

۲- سرپرست هیأت :

سرتیپ ستاد ناصر آراسته

۳- شورای سیاستگذاری :

سرتیپ ستاد ناصر آراسته

سرتیپ ستاد سید حسام هاشمی

سرتیپ ستاد اسداله حیدری

۴- همکاران بررسی کننده :

سرتیپ ۲ ستاد سید محسن شاهان بهبهانی

سرتیپ ۲ ستاد سعید پورداراب

سرتیپ ۲ ستاد علی نیکفرد

سرتیپ ۲ ستاد نجاتعلی صادقی گویا

سرتیپ ۲ حمید شکیبا

سرهنگ فنی هوایی محمد اکبری

گردآوری :

سرتیپ ۲ ستاد روح الله سروری- سرتیپ ۲ ستاد ابوالقاسم جاودانی

فهرست مطالب

سیزده	پیشگفتار
پانزده	دیباچه
۱	مقدمه
۳	دستور پدافندی و بازسازی لشکر پس از اجرای عملیات ثامن الائمه (علیه السلام)
۸	دستور جزء به جزء شماره ۱۷
۱۲	دستورالعمل جابه‌جایی یگانها
۱۷	دستور جزء به جزء شماره ۱۶
۲۹	دستور جزء به جزء شماره ۱۸
۳۴	گردهمایی فرماندهان جهت توجیه دو مأموریت جدید
۳۶	گردهمایی فرماندهان جهت توجیه تعویض یگانهای لشکر
۳۸	دستورالعمل تعویض یگانهای در خط لشکر ۷۷
۴۲	دستور اعزام تیپ ۱ لشکر ۷۷
۴۴	دستور جزء به جزء شماره ۱۹
۴۷	دستور تعویض تیپ ۲ ل ۲۱
۵۰	دستورالعمل تغییر مکان یگانهای تیپ ۱ ل ۷۷ به هفت تپه
۵۳	دستورالعمل تعویض تیپ ۲ ل ۲۱
۵۸	دستور جزء به جزء شماره ۱ ل ۷۷
۶۰	دستور پدافندی شماره ۱ صابر
۱۱۱	گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی
۱۲۱	تحركات مشکوک دشمن
۱۲۲	دستور عملیاتی شماره ۲ (دستور پدافندی صابر)
۱۷۴	دستور جزء به جزء شماره ۲۱
۱۷۹	بررسی طرح کربلا ۲
۱۸۳	تغییر در گردش یگانها به منظور پدافند مطمئن‌تر
۱۸۵	دستور جزء به جزء شماره ۲۲
۱۹۱	برآوردهای ستادی
۲۱۴	چارت سازمانی ادغام
۲۲۲	طرح عملیاتی فجر

۳۰۹		دستور شماره ۷۱
۳۱۱		دستور جزء به جزء
۳۱۳		دستور شماره ۲۱۶
۳۱۵		جدول حوادث
۳۵۱		نقشه‌ها

www.ketab.ir

معارف جنگ

« معارف جنگ » مجموعه ای از بازیافته‌ها، ذخایر و دستاوردهای جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است که خداوند متعال به پاس فداکاریها، ایثارگریها و برکت اخون شهدای والامقام، نصیب رزمندگان اسلام نموده و از سینه‌های جوشان آنها به سینه‌های پاک و تشنه نسل جوان انقلاب اسلامی منتقل می‌گردد.

سازمان افتخاری « هیأت معارف جنگ » که از پاییز سال ۱۳۷۳ تا بنیانگذاری امیر سرافراز ارتش اسلام شهید سپهبد علی صیاد شیرازی و حمایت‌های مادی و معنوی مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا، این رسالت مهم را با روحیه متعالی بسیجی بر عهده گرفته، مفتخر است که با الهام از کلام نورانی خدای متعال مبنی بر «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ»، با صداقت و تلاش دسته جمعی در این وادی مقدس گام نهاده و این رسالت افتخار آمیز را که با گرایش « پژوهشی - آموزشی » شکل گرفته است، ادامه دهد و در این راه امید به لطف و یاری خدا دارد.

شیوه کار هیأت معارف جنگ در گردآوری تجارب جبهه‌های نبرد بدین ترتیب بوده است که براساس زمان و مکان هر عملیات، جمعی از رزمندگان اسلام که در آن عملیات نقش مهمی را بر عهده داشته‌اند به منطقه عملیات عزیمت نموده و با یادآوری خاطرات خود در صحنه نبرد و برداشتهای تحریری، صوتی و تصویری، مجموعه‌ای از حقایق و واقعیتهای تلخ و شیرین را گردآوری نموده و در نهایت بعد از تطبیق آنها با مدارک و اسناد جبهه‌های نبرد در مسیر تدوین قرار می‌دهند.

هیأت معارف جنگ « شهید سپهبد علی صیاد شیرازی »

معرفی گردآوری کنندگان

سرتیپ ۲ ستاد روح الله سروری در سال ۱۳۲۲- در شهرستان بیرجند متولد شد. تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در آن شهرستان به پایان رسانید. در سال ۱۳۴۴ از دانشکده افسری فارغ التحصیل گردید. در سالهای ۱۳۵۴ تا ۱۳۵۶ دوره‌های عالی رسته‌ای و فرماندهی و ستاد را گذراند. پیش از پیروزی انقلاب اسلامی مسئولیتهای دیدهبانی توپخانه، فرمانده آتشبار، معاون رکن سوم توپخانه در لشکرهای ۶۴ پیاده، ۸۱ زرهی و ۱۶ زرهی را عهده‌دار بود. پس از پیروزی انقلاب نیز در مشاغل: فرمانده گردان توپخانه، افسر و رئیس رکن سوم لشکر ۷۷ پیاده مشهد و پس از عملیات ثامن‌الائمه (ع)، مدیر عملیات نیروی زمینی ارتش به انجام وظیفه مشغول بود. نامبرده به دریافت مدال فتح نیز نائل گردیده است. در سال ۱۳۷۱ و در سمت معاون طرح و برنامه نیروی زمینی ارتش بازنشسته شد. سه سال بعد بنا به دعوت شهید سپهبد صیاد شیرازی، همکاری با هیأت معارف جنگ را آغاز نمود. وی تاکنون کتابهایی در زمینه عملیاته‌ای ثامن‌الائمه (ع)، فتح‌المبین، امیرالمومنین و بیت‌المقدس، تالیف نموده است.

سرتیپ ۲ ستاد ابوالقاسم جاودانی عرفانی در سال ۱۳۲۰ در شهرستان مشهد متولد شد. پس از اخذ دیپلم از شهرستان مشهد، وارد دانشکده افسری و در سال ۱۳۴۳ از آن دانشکده فارغ‌التحصیل گردید. وی مشاغل خدمتی مختلف نظیر: دیدهبانی توپخانه، معاون و فرمانده آتشبار، رئیس رکن سوم گردان را تا سال ۱۳۵۲ در یگانهای توپخانه لشکر ۷۷ پیاده عهده‌دار بود. در سال ۱۳۵۲ پس از دوره عالی رسته‌ای در مرکز توپخانه اصفهان به تدریس اشتغال داشت. در سال ۱۳۵۶ به لشکر ۷۷ پیاده انتقال و به عنوان رئیس رکن سوم و معاون گردان در توپخانه لشکر مشغول خدمت گردید. یک سال پس از آغاز جنگ تحمیلی، به عنوان فرمانده توپخانه لشکر ۷۷ و در سال ۱۳۶۲ پس از گذراندن دوره فرماندهی و ستاد به فرماندهی قرارگاه عملیاتی غرب منصوب گردید. نامبرده به دریافت مدال فتح نیز نائل گردیده است. ایشان در دوران ۸ سال دفاع مقدس، مسئولیتهایی مختلف نظیر: فرماندهی یگانهای توپخانه را در عملیات افتخار آفرین ثامن‌الائمه (ع)، فتح‌المبین و بیت‌المقدس را بر عهده داشته است. از سال ۱۳۶۹ به افتخار بازنشستگی نائل شد.

پیشگفتار

اخبار گذشته را دو قسم گویند: یا از کسی نباید شنید و یا از کتابی نباید خواند.

«تاریخ بیهقی»

خوانندگان ارجمند که احتمالاً تحمل رنج خواندن جلد یکم این مجموعه را بر خود هموار ساخته‌اند، دریافته‌اند که گردآوری‌کنندگان آن برآنند که بر اساس گفته مورخ معروف «بیهقی» که در فوق آورده شده است تا دیر نشده است و گروه یکم به وجود آورندگان این وقایع، همراه با کاروان همیشه در راه به ابدیت نپیوسته‌اند، فرصت را غنیمت شمرده و این نوشته را با بازگو نمودن حوادث آن روزها توسط آنان استحکامی دیگر بخشند. لذا در جلد یکم، همراه با روایت وقایع از گفته‌های اشخاصی که در طول جنگ به هر صورت مسئولیتهای ستادی و اجرایی داشته‌اند عمدتاً به صورت زیرنویس استفاده گردیده است. چه بسا در این گفته‌ها مغایرت‌هایی اندک نیز در گفته‌ها وجود داشته باشد که آن هم به تعبیر مولانا داستان گروه نابینایان و دیدار فیل مطرح است. که درست است ولی کامل نیست.

از جمله اقدام دیگر در جلد یکم درج عمده پیامهای کتبی مبادله شده بین یگانها می‌باشد که تحت عنوان اسناد، بخشی از کتاب را به خود اختصاص داده و برای استفاده از آن با انتخاب شماره‌ای که در محل مناسب متن درج گردیده در بخش اسناد به دنبال پیدایش آن به جستجو می‌پردازیم.

اما در جلد دوم گردآوری‌کنندگان تا جایی که توانسته و اجازه یافته‌اند که در بایگانی نیروی زمینی و لشکر ۷۷ پیاده تفحص و تجسس بنمایند، مجموعه اسناد و مدارک مبسوطی تحت عنوان طرحها و دستورات فراهم ساخته، که این مجموعه در واقع هدایت‌کننده این یگان پس از عملیات ثامن‌الائمه (علیه‌السلام) تا خاتمه پیروزی فتح‌المبین می‌باشد.

در اینجا به منظور بهره‌برداری از این طرحها، بخشی به عنوان مندرجات در کتاب آورده شده که خواننده جستجوگر با مراجعه به این بخش به آن قسمت از متن مورد نیاز دست یافته و در آن قسمت نیز برای بهره‌برداری از کالکها که تحت عنوان تصاویر بخش دیگری را به خود اختصاص داده است مراجعه می‌نمایند. بدیهی است این تصاویر شماره‌گذاری گردیده، و دستیابی به آن در بخش مربوطه ضمن استفاده از شماره تصویر بسیار تسهیل خواهد بود.

در خاتمه ضمن قدردانی از خوانندگان و محققین محترم، و اذعان به ناتوانی در این زمینه، انتظار است با مشاهده هر نارسایی، مراتب به هیئت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی اعلام تا در تصحیح آن اقدام گردد و ما را نیز مرهون خود سازند.

سرتیپ ۲ ستاد روح الله سروری

سرتیپ ۲ ستاد ابوالقاسم جاودانی

تهران، تابستان، ۱۳۸۳

مقدمه

کتابی که در پیش روست جلد دوم عملیات افتخارآفرین «قرارگاه فجر در عملیات فتح المبین» می‌باشد. لیکن همان‌گونه که از متن آن پیداست، تلاشی است در جهت اعتبار دادن به جلد یکم که مجموعه روایتهاست. در این کتاب سعی بر آن شده است تا اسناد و مدارکی را که عمدتاً شامل طرحها، دستورات و از همه مهمتر شرح حوادث لحظه به لحظه بوده و از آن زمان به جای مانده است را از لابه‌لای پرونده‌های موجود، بیرون کشیده و خود به عنوان مدعای حوادث اتفاق افتاده در معرض دید و قضاوت خوانندگان ارجمند و محققان محترم قرار داده شود.

به نظر می‌رسد روایت هر اتفاق، چه سیاسی، چه اجتماعی و بالاخره چه نظامی هرگاه همراه با تأییدیه‌هایی از این دست باشد، اولاً حقیقت مطلب بر خواننده در هر صنف و لباس روشن گردیده، ثانیاً تجارب به‌دست آمده از آن می‌تواند چراغی برای راه آینده باشد. و لذا تکرار اشتباه کمتر شده و مسیر وصول به هدف سهل‌تر خواهد گردید.

مجموعه این کتاب (علاوه بر پیشگفتار، دیباچه و مقدمه) دارای سی بخش یا قسمت بوده که در هر قسمت طرحی و یا دستوری آورده شده که در آن شرایط و زمان توسط ارکان ستاد اداره‌کننده، در رده‌های مختلف تهیه و توزیع شده است. باشد که مقبول محضر مورخان و محققان قرار گیرد.

سرتیپ ۲ ستاد روح الله سروری
سرتیپ ۲ ستاد ابوالقاسم جاودانی
تهران، پاییز ۱۳۸۳